

Eksempel på 2-timersprøve 2

Løsninger

Preben Alsholm

Februar 2004

Opgave 1

Maplekommandoerne

```
expand( (z-2*exp(I*Pi/3))*(z-2*exp(-I*Pi/3))*(z-exp(I*Pi/2))*(z-exp(-I*Pi/2))):  
sort(%);
```

resultater i polynomiet

$$z^4 - 2z^3 + 5z^2 - 2z + 4$$

Vi skal på grundlag heraf finde rødderne i polynomiet.

Rødderne må åbenbart være

$$2e^{i\frac{\pi}{3}}, 2e^{-i\frac{\pi}{3}}, e^{i\frac{\pi}{2}}, e^{-i\frac{\pi}{2}}$$

da polynomiet $z^4 - 2z^3 + 5z^2 - 2z + 4$ er fremkommet ved at gange

$$(z - 2e^{i\frac{\pi}{3}})(z - 2e^{-i\frac{\pi}{3}})(z - e^{i\frac{\pi}{2}})(z - e^{-i\frac{\pi}{2}})$$

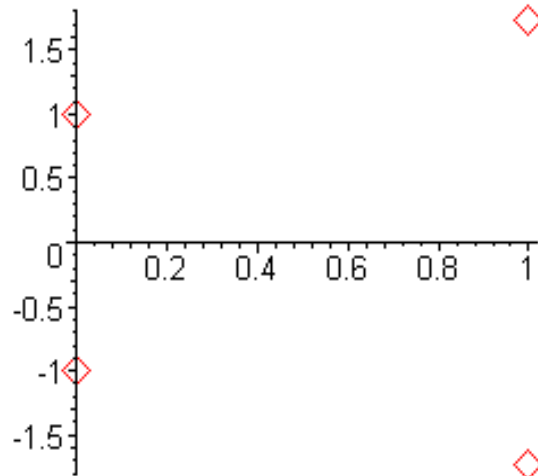
ud. Vi finder

$$2e^{i\frac{\pi}{3}} = 2\left(\cos\frac{\pi}{3} + i\sin\frac{\pi}{3}\right) = 2\left(\frac{1}{2} + i\frac{1}{2}\sqrt{3}\right) = 1 + i\sqrt{3}$$

$$2e^{-i\frac{\pi}{3}} = 2\left(\cos\left(-\frac{\pi}{3}\right) + i\sin\left(-\frac{\pi}{3}\right)\right) = 2\left(\frac{1}{2} - i\frac{1}{2}\sqrt{3}\right) = 1 - i\sqrt{3}$$

$$e^{i\frac{\pi}{2}} = \cos\frac{\pi}{2} + i\sin\frac{\pi}{2} = i$$

$$e^{-i\frac{\pi}{2}} = \cos\left(-\frac{\pi}{2}\right) + i\sin\left(-\frac{\pi}{2}\right) = -i$$

Opgave 2

Vi skal løse ligningssystemet

$$\begin{aligned}x_1 - 7x_3 &= 1 \\x_2 + 3x_3 &= 2 \\2x_1 + 3x_2 - 4x_3 &= 11 \\-x_1 - 2x_2 + x_3 &= -5\end{aligned}$$

Totalmatricen er

$$T = \begin{pmatrix} 1 & 0 & -7 & 1 \\ 0 & 1 & 3 & 2 \\ 2 & 3 & -4 & 11 \\ -1 & -2 & 1 & -5 \end{pmatrix}$$

Rækkeoperationerne $R_3 := R_3 - 2R_1$, $R_4 := R_4 + R_1$ giver matricen

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 & -7 & 1 \\ 0 & 1 & 3 & 2 \\ 0 & 3 & 10 & 9 \\ 0 & -2 & -6 & -4 \end{pmatrix}$$

Rækkeoperationerne $R_3 := R_3 - 3R_2$, $R_4 := R_4 + 2R_2$ giver matricen

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 & -7 & 1 \\ 0 & 1 & 3 & 2 \\ 0 & 0 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Nu er totalmatricen på echelonform. Vi ser allerede nu, at der er præcis én løsning til ligningssystemet. Vi fortsætter: Rækkeoperationerne $R_2 := R_2 -$

$3R_3, R_1 := R_1 + 7R_3$ giver matricen

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 22 \\ 0 & 1 & 0 & -7 \\ 0 & 0 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Totalmatricen er nu på reduceret echelonform. Løsningen kan umiddelbart aflæses til

$$\begin{aligned} x_1 &= 22 \\ x_2 &= -7 \\ x_3 &= 3 \end{aligned}$$

Opgave 3

Der er i Maple indtastet følgende kommandoer:

```
with(LinearAlgebra):  
A:=Matrix([[1, -2, 8, 4,-11], [0, 1, -3, 0,4], [-4, 11, -41, -15, 54]]):  
T:=<A|<0,0,0>>;  
G:=GaussianElimination(T);  
og Maple viser resultaterne
```

$$T := \begin{bmatrix} 1 & -2 & 8 & 4 & -11 & 0 \\ 0 & 1 & -3 & 0 & 4 & 0 \\ -4 & 11 & -41 & -15 & 54 & 0 \end{bmatrix}$$

$$G := \begin{bmatrix} 1 & -2 & 8 & 4 & -11 & 0 \\ 0 & 1 & -3 & 0 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & -2 & 0 \end{bmatrix}$$

Vi skal på grundlag heraf løse det homogene ligningssystem

$$Ax = 0$$

og angive en basis for nulrummet for A .

Totalmatricen er åbenbart T . Denne er blevet reduceret til echelonformen G . Vi ser allerede nu, at x_1, x_2 og x_4 er basale variable og x_3 og x_5 er frie variable. Men vi fortsætter reduktionen. Rækkeoperationen $R_1 := R_1 - 4R_3$ giver

$$\begin{pmatrix} 1 & -2 & 8 & 0 & -3 & 0 \\ 0 & 1 & -3 & 0 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & -2 & 0 \end{pmatrix}$$

Rækkeoperationen $R_1 := R_1 + 2R_2$ giver

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 & 2 & 0 & 5 & 0 \\ 0 & 1 & -3 & 0 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & -2 & 0 \end{pmatrix}$$

Matricen er nu på reduceret echelonform. Det tilsvarende ligningssystem er

$$\begin{aligned}x_1 + 2x_3 + 5x_5 &= 0 \\x_2 - 3x_3 + 4x_5 &= 0 \\x_4 - 2x_5 &= 0\end{aligned}$$

Vi sætter $x_5 = t_1$, $x_3 = t_2$ og får hermed den fuldstændige løsning til $Ax = 0$:

$$x = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \\ x_5 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -5t_1 - 2t_2 \\ -4t_1 + 3t_2 \\ t_2 \\ 2t_1 \\ t_1 \end{pmatrix} = t_1 \begin{pmatrix} -5 \\ -4 \\ 0 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix} + t_2 \begin{pmatrix} -2 \\ 3 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

hvor $t_1, t_2 \in \mathbb{R}$. En basis for nulrummet kan umiddelbart aflæses af den fuldstændige løsning til

$$\begin{pmatrix} -5 \\ -4 \\ 0 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -2 \\ 3 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

Disse to vektorer udspænder åbenbart nulrummet for A og er lineært uafhængige, hvilket lettest ses på 3. og 5. pladserne i de to vektorer (svarende til de frie parametres numre).

Opgave 4

Der er givet matricen

$$A = \begin{pmatrix} -2 & 1 & 0 \\ -12 & 5 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{pmatrix}$$

Vi skal først finde egenverdierne for A . Karakterpolynomiet er

$$\begin{aligned}\det(A - \lambda I) &= \begin{vmatrix} -2 - \lambda & 1 & 0 \\ -12 & 5 - \lambda & 0 \\ 0 & 0 & 2 - \lambda \end{vmatrix} = (2 - \lambda) \begin{vmatrix} -2 - \lambda & 1 \\ -12 & 5 - \lambda \end{vmatrix} \\ &= (2 - \lambda)(\lambda^2 - 3\lambda + 2) = (1 - \lambda)(2 - \lambda)^2\end{aligned}$$

og det har rødderne 1 og 2 (dobbeltrød). Egenverdierne er altså 1 og 2 (med algebraisk multiplicitet 2). Vi skal nu finde en basis for egenrummet hørende til den største egenverdi, som jo er 2. Egenvektorerne v opfylder $(A - 2I)v = 0$. Totalmatricen for dette system er

$$\begin{pmatrix} -4 & 1 & 0 & 0 \\ -12 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Ved rækkeoperationen $R_2 := R_2 - 3R_1$ opnås matricen

$$\begin{pmatrix} -4 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

så vi har, at egenvektorerne v opfylder ligningen $-4v_1 + v_2 = 0$. Sæt $v_3 = s$ og $v_2 = 4t$ så fås, at $v_1 = t$ og samtlige egenvektorer hørende til egenværdien 2 er da givet ved

$$v = \begin{pmatrix} t \\ 4t \\ s \end{pmatrix} = t \begin{pmatrix} 1 \\ 4 \\ 0 \end{pmatrix} + s \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix}$$

hvor $(s, t) \neq (0, 0)$. En basis for egenrummet er altså

$$\left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 4 \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}$$

da disse to vektorer jo også klart er lineært uafhængige.

Opgave 5

Vi skal finde den løsning til differentiaalligningen

$$tx'(t) + 2x(t) = \sin t$$

der opfylder begyndelsesbetingelsen $x(\pi) = 0$.

Differentiaalligningen er lineær men ikke normeret. Vi normerer:

$$x'(t) + \frac{2}{t}x(t) = \frac{\sin t}{t}$$

På grund af koefficienten $\frac{1}{t}$ må vi forlange enten $t < 0$ eller $t > 0$. Vi bemærker, at begyndelsesbetingelsen er givet for $t = \pi$, så vi må derfor forlange $t > 0$. Vi bruger Panserformlen

$$x(t) = e^{-P(t)} \int e^{P(t)} q(t) dt + Ce^{-P(t)}$$

Her er

$$P(t) = \int \frac{2}{t} dt = 2 \ln t$$

da $t > 0$. Altså fås

$$\begin{aligned} e^{P(t)} &= e^{2 \ln t} = t^2 \\ e^{-P(t)} &= \frac{1}{e^{P(t)}} = \frac{1}{t^2} \end{aligned}$$

således at den fuldstændige løsning er givet ved

$$\begin{aligned} x(t) &= \frac{1}{t^2} \int t^2 \cdot \frac{\sin t}{t} dt + C \frac{1}{t^2} \\ &= \frac{1}{t^2} \int t \sin t dt + C \frac{1}{t^2} = \frac{1}{t^2} (\sin t - t \cos t) + C \frac{1}{t^2} \\ &= \frac{1}{t^2} \sin t - \frac{1}{t} \cos t + C \frac{1}{t^2} \end{aligned}$$

hvor C er en arbitrær konstant. Denne bestemmes ud fra begyndelsesbetingelsen $x(\pi) = 0$ ved indsættelse:

$$0 = x(\pi) = \frac{1}{\pi^2} \sin \pi - \frac{1}{\pi} \cos \pi + C \frac{1}{\pi^2} = \frac{1}{\pi} + \frac{1}{\pi^2} C$$

så $C = -\pi$ og løsningen til vores problem er derfor

$$x(t) = \frac{1}{t^2} \sin t - \frac{1}{t} \cos t - \frac{\pi}{t^2}$$

hvor $t > 0$.